

הפעלת כוחות הנפש להרגיש בצער השכינה

סיבת החסרון בהרגשת אבלות על החורבן

במושכל ראשון, הרגשת החיסרון בחורבן בית המקדש, צער השכינה וגלות השכינה, הם מושגים שנראים רחוקים מאד מאתנו. כל צורת היום של תשעה באב באבלות ובכי על החורבן נדמה לנו רחוק מאד.

אבל האמת היא שאף שצריך על זה עבודה, מ"מ זו היא נטייה טבעית שיש בנו, ועל כן היא בהישג ידינו.

לדוגמא, מצות אהבת ה' נדמית לנו כדבר קשה, וזאת משום שאין הקב"ה מורגש אצלנו. אמנם כיון שבטבע האדם לאהוב, צריך רק לקשור את כוחות הנפש האלו אל אהבה להקב"ה.

כשם שילד ששכלו עדיין מוגבל, אוהב דברים קטנים וטפשיים, ולעומת זאת מבוגר ששכלו בוגר ומפותח, אהבתו נמשכת אל דברים מהותיים יותר, חשובים וגבוהים יותר. כך נשכיל שהבעיה איננה בכוחות הנפש שבתוכנו, אלא בהגבלת מושגינו. השטחיות והגשמיות שאנו חיים בהם, מונעים מאתנו לפתח בנפשנו רגש לדברים רוחניים.

קטנות האדם מתבטאת גם ביחסו אל אחרים. כשמתבוננים במבט שטחי ורואים יהודים - אפילו חרדים עובדי השם - שנראים קצת אחרת מאתנו, מיד נוטים לסווג אותם לקבוצה אחרת שאינה קשורה אלינו. אבל מי שמתבונן בצורה עמוקה יותר, מבין שכולם עובדי השם שכם אחד, אלא שלכל אחד יש תפקיד משלו.

הרי כאן שוב דוגמא שאין ההבדל נובע משוני בכוחות נפש האדם, אלא בהשגה שלנו. אותו אדם, כאשר משנים אצלנו את צורת ההסתכלות, משתנים ההרגשים שלנו כלפיו.

פיתוח הקשר להשפעת השפע מהקב"ה

מידת המלכות היא מהספירות העליונות שבהן מתנהל העולם. אמנם היא קיימת גם אצל האדם ומתבטאת בטבע וברצון לייקר את המלכות.

בכלל זה הוא טבע האדם ורצונו המושרשים בנפשו מתחילת בריאתו, שיכירו את מקומו ויכבדו את מעלתו, את הישיבה בה הוא למד, את הרב שאליו הוא משתייך

וכדומה. גם כבוד האדם בעצמו איך שהוא נתפס אצל אחרים, בכלל מידת המלכות היא. ומכוח טבע זה נובע גם כן הרצון שכולם ימליכו את ה'.

נדמיין לעצמנו מגיד שיעור שמלמד בישיבה, אהוב, מקובל ואהוד על כולם, והשפעתו על כל בני הישיבה. והנה קמו לו מתנגדים שגרמו שהנהלת הישיבה פיטרו אותו מתפקידו. כעת הרב יושב לבד, ללא משרה וללא תלמידים. לא השתנה דבר בחכמתו של הרב ותכונתו כלל, אלא הקשר והכבוד שהיה לו בישיבה הוא זה שנאבד, וזה עצמו יכול לגרום צער ואבל אצל מוקיריו ותלמידיו. בפרט אם זה שבא במקומו אינו באותו מעלה כלל.

והנה, אחר זמן מסוים הגיעו כמה ממעריצי הרב אליו וביקשו ממנו לפתוח בית כנסת קטן שבו הוא ידריך אותם וישפיע עליהם. בזה הם יוצרים שוב קשר של המשפיע עם המושפעים, והם הם הכלי שמביא את מידת המלכות מן הכח אל הפועל, ואפשר לכנות אותם שהם הם המרכבה - הגשר בין הרב אל העם.

הנמשל כאן הוא מלכות הקב"ה בעולם הזה והשפעתו עלינו. קשר זה מביא לנו ברכה והדרכה וקרבת אלוקים. ואם יש דבר המנתק אותנו מהקב"ה וגורם לנו ריחוק ממנו, הרי לא השתנה המשפיע ח"ו, אלא אופן ההשפעה, דהיינו מלכותו. הצדיקים, שהם הם המרכבה, מחברים את הקב"ה שוב שישפיע על עולמו.

רגש טבעי פנימי להצטער על עוברי רצונו

הרמב"ם כותב (גירושין פ"ב ה"כ) שיהודי הממאן לגרש את אשתו, מכים וכופים אותו עד שיגרש, ואע"פ שאין מגרשים אלא מרצון המגרש, אנו אומרים שהרצון הפנימי של כל יהודי הוא לעשות את מה שנכון לעשות אלא שיצרו הרע גורם לו למאן, ועל ידי כפיה לוחצים אותו לעשות את רצונו הפנימי. הרי שבתוך נבכי הנפש, אפילו יהודי שחוטא רוצה בעצם לעשות רצון ה'.

כמו כן, כששומעים על יהודי שירד מדרך ה' והפסיק לשמור תורתו, כואב הלב כיון שזה פוגע במלכות השי"ת. עצם הרצון שיש בתוכנו שכל אחד ואחד יעריך ויכבד את הקב"ה, שאותו אנו רואים כמנהיגנו, צריך לגרום לנו צער כשיש אנשים שפורשים מהקהילה וכופרים בהשם.

אין זה ענין של רוחניות ומדרגות שמיימיות, אלא נטייה טבעית. ומי שאינו מצטער, הרי זה סימן שאינו מזדהה עם הקב"ה, עם היהדות ועם כלל ישראל.

אם נבין אל נכון את הקשר שהיה לנו עם הקב"ה באמצעות בית המקדש, יהיה קל לנו מאד להרגיש את החורבן בט' באב.

כבוד הבריות וכבוד שמים

כבוד בעצם לעומת כבוד יחסי

"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו" (ישעיה מ"ג, ז). פסוק זה מלמדנו שהעולם כולו נברא בשביל כבוד שמים. ויש לברר מהו כבוד השם? וכי ברא הקב"ה את עולמו כי ביקש כבוד?

לשם כך יש לברר את המושג 'כבוד'.

הנה הכבוד השגור ומורגל בפי העולם שייך כאשר אחד עולה על חברו בכסף, בכוח או בכשרונות וכדומה. ואף אם היא מעלה שלא השיג אותה האדם בעבודתו אלא היא לו בתולדה, מכל מקום הוא נכבד עבור זה בעיני אחרים באשר מעלתו גדולה משלהם. כבוד זה אינו מעלה בעצם רק מושג יחסי מצד מה שאנשים מכירים במעלה זו ומעריכים אותו עבור זה.

לעומת זאת מעלה שרכש אדם באישיותו, כגון הכובש את יצרו, אין זו מעלה יחסית אלא מעלה בעצם גם אם אין מי שיכיר בה, וכשמכירים במעלה זו מעריכים את האדם על עצם מעלתו ולא בגלל מה שהוא נעלה יותר ביחס לחברו.

רצון השם הוא שיכירו את הטוב והנעלה שיש באנשים, ושנשבח ונעריך מעלות רוחניות. אילו לא היינו נותנים הכרה והערכה על עניינים אלו, לא היו אנשים מבקשים להשיג אותם מעלות, ועל ידי שנכבד את הצדיקים אשר מחשבות ליבם רק על עבודת השם, ילמדו אחרים מהם ותרבה הדעת.

ביאור הבורח מן הכבוד

אמרו חז"ל (עי' עירובין יג, ב) כל הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו. ומבואר במהר"ל עומק הענין (עי' בדרוש לשבת שובה), שאין מדובר במי שבורח מן הכבוד מחמת